

KLAGANDE

Kristina Moa, 19550208-0103

MOTPART

Försäkringskassan

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 21 april 2022
i mål nr 31806-21, se bilaga A

SAKEN

Merkostnadsersättning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten bifaller överklagandet och förklarar att Kristina Moa har rätt till merkostnadsersättning med 40 procent av prisbasbeloppet.

YRKANDEN M.M.

Kristina Moa yrkar att hon ska medges merkostnadsersättning med 40 procent av prisbasbeloppet och för fram bl.a. följande.

Förvaltningsrättens bedömning grundas i stor utsträckning på yttrande från försäkringsmedicinsk rådgivare, som utan att ta hänsyn till de speciella förutsättningar som föreligger i hennes fall, enbart hänvisar till audiogram. Försäkringskassan har inte redovisat någon utförligare medicinsk utredning som ger anledning att ifrågasätta eller frångå den bedömning av hörselnedsättningen som görs av behandlande läkare med specialistkunskaper gällande hörselbesvär. Hon har gjort sannolikt att hörselnedsättningen är att betrakta som grav.

Försäkringskassan anser att överklagandet ska avslås.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Frågan i målet är om Kristina Moa ska anses gravt hörselskadad i den mening som anges i 50 kap. 2 § tredje stycket socialförsäkringsbalken (SFB) och därmed har rätt till merkostnadsersättning enligt 4 § andra stycket och 12 § tredje stycket.

Enligt lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag lämnades ersättning till vuxna med funktionsnedsättning bl.a. för betydande merutgifter. Särskilda bestämmelser garanterade bl.a. personer med grav hörselnedsättning handikappersättning till en viss nivå. Bestämmelserna i lagen fördes oförändrade över till SFB i samband med dess ikraftträdande.

Genom lagstiftning som trädde i kraft den 1 januari 2019 reformerades det regelverk i SFB som innehållit bestämmelser om handikappersättning och vårdbidrag. För vuxna med funktionsnedsättning lämnas därefter merkostnadsersättning i stället för handikappersättning. I regeringens

förslag till den nya lagstiftningen avskaffades de tidigare garantireglerna för personer med grav hörselnedsättning. Som motiv för detta angavs huvudsakligen att rätten till bl.a. merkostnadsersättning inte borde grundas på särskilda diagnoser. Ersättning borde i stället fastställas med utgångspunkt i de konsekvenser som en funktionsnedsättning medför och det efter en individuell bedömning (prop. 2017/18:190 s. 124).

På riksdagens initiativ kom emellertid de särskilda garantireglerna för gravt hörselnedsatta personer att behållas oförändrade i förhållande till vad som gällde enligt reglerna om handikappersättning. Som motiv angavs att de särskilda reglerna för bl.a. gravt hörselskadade i handikappersättningen hade funnits länge. Denna grupp hade alltså rätt till ersättning på en viss nivå utan att behöva redovisa sina merkostnader. Individuella bedömningar på det sätt som föreslogs kunde bidra till att skapa en onödig byråkratisering av stödet för en grupp som varit garanterad ersättning på en viss nivå under mycket lång tid och funnit en trygghet i det (bet. 2017/18:SfU23 s. 21).

I rättsfallet FÖD 1993:12 fann Försäkringsöverdomstolen i ett mål om handikappersättning att vid bedömning om en grav hörselskada föreligger bör vägledning i första hand tas av prov och mätningar som utförts – inte i en helt tyst miljö utan – under förutsättningar jämförbara med dem under vilka ordinära samtal förs.

Av de läkarutlåtanden (2021-03-24 och 2021-12-09) av Kristina Moas behandlande läkare, docent/överläkare vid Karolinska universitetssjukhusets mottagning för hörselrehabilitering anges bl.a. följande. Patienten har kraftigt nedsatt kommunikationsförmåga. Utan användning av Cochlearimplantat höger och hörapparat vänster är patienten funktionellt döv. Patienten har nytta av Cochlearimplantat och hörapparat användning enbart när kommunikation sker i helt tyst miljö, med en person i taget, på nära avstånd och med möjlighet för bra

ögonkontakt för att kunna avläsa tal, ansiktsmotorik och kroppsspråk på den person patienten talar med. Kommunikation är inte möjlig i icke tyst miljö.

I det svar 2021-04-20 från försäkringsmedicinsk rådgivare som Försäkringskassan åberopat och som förvaltningsrätten har gett företräde framför behandlande läkares utlåtanden har rådgivaren bl.a. angett följande. Utifrån audiogrammet fungerar Cochlearimplantat mycket bra för rena toner och maximal taluppfattning i ljudfält är 84% med enbart Cochlearimplantat och med kombinerat hörapparat och Cochlearimplantat 82 %. Detta innebär en lättare nedsättning att uppfatta tal. Underlaget ger inte stöd för att Kristina Moa har en grav hörselnedsättning på grund av att det fungerar ganska väl för Kristina Moa med Cochlearimplantat och hörapparater för att uppfatta tal.

Det framgår inte att den försäkringsmedicinska rådgivaren vid sin bedömning beaktat vad behandlande läkaren anført om att Kristina Moa har nytta av Cochlearimplantat och hörapparat användning enbart när kommunikation sker i helt tyst miljö och att kommunikation inte är möjlig i icke tyst miljö. Det saknas därför anledning att på grund av den försäkringsmedicinska rådgivarens svar ifrågasätta vad den behandlande läkaren anført i denna del. Mot bakgrund av den medicinska utredningen anser kammarrätten därför att det är visat att Kristina Moa har en grav hörselnedsättning i den mening som anges i 50 kap. 2 § tredje stycket SFB. Hon har därför rätt till merkostnadsersättning enligt 12 § tredje stycket.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Cecilia Silfverhjälm
kammarrättsråd
ordförande

Henrik Jansson
kammarrättsråd
referent

Sofie Abdsaleh
tf assessor

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 31

DOM

2022-04-21

Meddelad i Stockholm

Mål nr

31806-21

KLAGANDE

Kristina Moa, 19550208-0103

MOTPART

Försäkringskassan

ÖVERKLAGAT BESLUT

Försäkringskassans beslut 2021-09-14, bilaga 1

SAKEN

Merkostnadsersättning

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan beslutade den 18 maj 2021 att Kristina Moa inte får merkostnadsersättning från och med mars 2020. Vid omprövning den 14 september 2021 beslutade Försäkringskassan att inte ändra det tidigare beslutet. Skälen för omprövningsbeslutet anges i bilaga 1.

Kristina Moa yrkar att hon ska anses vara berättigad till merkostnadsersättning med 40 procent av prisbasbeloppet och för fram bl.a. följande. Hon är gravt hörselskadad och uppfyller därför förutsättningarna för att beviljas merkostnadsersättning. De medicinska underlagen visar att hon inte kan uppfatta tal i normal miljö utan avläsestöd. Hon har nytta av cochleaimplantat och hörapparatanvändning enbart när kommunikation sker i helt tyst miljö, med en person i taget, på nära avstånd och med möjlighet för bra ögonkontakt för att kunna avläsa tal, ansiktsmotorik och kroppsspråk på den person hon talar med. Kommunikation är inte möjligt i icke tyst miljö. Hon hänvisar till Försäkringskassans Vägledning 2018:3 Version 5 Merkostnadsersättning och ett avgörande från dåvarande Försäkringsöverdomstolen, FÖD 1993:12. Hon åberopar ett läkarutlåtande utfärdat den 9 december 2021.

Försäkringskassan anser att överklagandet ska avslås och anför bl.a. följande Den FÖD-praxis som finns i fråga om ersättningar till personer med grav hörselnedsättning är föråldrad. Sedan praxisen tillkom finns numera cochleaimplantat som medför att många personer som tidigare inte hörde alls trots hörapparat nu kan gå till att höra med viss hörselnedsättning. Ett cochleaimplantat ersätter hörselsinnet och leder signaler direkt till hörselnerven så att döva och gravt hörselskadade kan höra ljud och tal. Ett cochleaimplantat är en hörselprotes men fungerar inte lika bra som det naturliga friska örat, vilket blir extra påtagligt i bullriga miljöer. Det kan därför fortfarande vara svårt att uppfatta tal i stökiga ljudmiljöer. Kristina Moa har cochleaimplantat i höger öra och hörapparat i vänster öra. Utifrån audiogrammet i målet fungerar

hennes cochleaimplantat mycket bra för rena toner och maximal taluppfattning i ljudfält är 84 procent med enbart cochleaimplantat. Med kombinerat hörapparat och cochleaimplantat blir resultatet 82 procent. Detta innebär att hennes hörsel med hjälpmedel medför en lättare nedsättning att uppfatta tal. De medicinska handlingarna i målet ger inte stöd för uppfattningen att Kristina Moa trots sina avancerade hörselhjälpmedel har en grav hörselnedsättning, även om hon har svårt att uppfatta tal i vissa ljudmiljöer.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Utgångspunkter för prövningen

Med merkostnad avses enligt 50 kap. 2 § socialförsäkringsbalken, SFB, en skälig kostnad som uppkommer för en person på grund av hans eller hennes funktionsnedsättning och som går utöver en kostnad som är normal för en person utan funktionsnedsättning i motsvarande ålder. Det ska alltså finnas ett orsakssamband mellan en persons funktionsnedsättning och de uppkomna merkostnaderna (se prop. 2017/18:190 s. 113).

I 50 kap. 2 § tredje stycket SFB anges att när det gäller merkostnadsersättning ska en person anses gravt hörselskadad om han eller hon även med hörapparat saknar möjlighet eller har stora svårigheter att uppfatta tal.

I 50 kap. 4 § andra stycket SFB anges att en försäkrad som är gravt hörselskadad alltid har rätt till merkostnadsersättning, om den grava hörselskadan har inträtt före 65 års ålder och det kan antas att denna funktionsnedsättning kommer att bestå under minst ett år.

Vidare anges i 50 kap. 12 § andra stycket SFB att merkostnadsersättning för en försäkrad som är gravt hörselskadad alltid ska lämnas med ett belopp som för

är räknat motsvarar 40 procent av prisbasbeloppet, om inte den försäkrades merkostnader är av sådan omfattning att högre ersättning ska lämnas.

Förvaltningsrättens bedömning

Frågan i målet är om Kristina Moa är gravt hörselskadad i socialförsäkringsbalkens mening och därigenom är berättigad till merkostnadsersättning på garanterad nivå.

Det är en allmän förvaltningsrättslig princip att den som ansöker om en förmån, i det här fallet Kristina Moa, ska göra sannolikt att hon är berättigad till förmånen.

Kristina Moa har gjort gällande att hennes hörselnedsättning är så omfattande att den är att betrakta som grav. I hennes fall innebär cochleaimplantat enligt henne att hon kan uppfatta ljud bättre än tidigare men att hennes hörselnedsättning fortfarande är grav. I läkarutlåtandet utfärdat den 9 december 2021 som Kristina Moa har åberopat anger den undersökande läkaren att Kristina Moa har nytta av cochleaimplantat och hörselapparat enbart när kommunikation sker i helt tyst miljö, med en person i taget, på nära avstånd och med möjlighet för bra ögonkontakt för att kunna avläsa tal, ansiktsmotorik och kroppsspråk på den person hon talar med. I målet finns ett utlåtande från samma läkare från den 24 mars 2021.

Försäkringskassan har konsulterat en försäkringsmedicinsk rådgivare som angett bl.a. följande. Utifrån audiogrammet fungerar cochleaimplantat mycket bra för rena toner och maximal taluppfattning i ljudfält är 84 procent med enbart cochleaimplantat och med kombinerat hörapparat och cochleaimplantat 82 procent. Detta innebär en lättare nedsättning att uppfatta tal. Underlaget ger inte stöd för att Kristina Moa har en grav hörselnedsättning på grund av att det

fungerar ganska väl för Kristina Moa med cochleaimplantat och hörapparat för att uppfatta tal.

Förvaltningsrätten har tagit del av den utredning som finns i målet. Som framgått har den försäkringsmedicinska rådgivaren bedömt att Kristina Moa inte har en grav hörselnedsättning i förhållande till bestämmelserna om merkostnadsersättning. Förvaltningsrätten gör vid en samlad bedömning inte någon annan bedömning än den Försäkringskassan har gjort. Det åberopade utlåtandet från den 9 december 2021 ändrar inte den bedömningen. Kristina Moa har därmed inte visat att hon har rätt till merkostnadsersättning på garanterad nivå från och med mars 2020. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (FR-12).

Anna Karin Andersson

Rådman

Nämndemännen Jan Byman, Rolf Ericsson och Margareta Olin har också deltagit i avgörandet.

Margareta Olmårs har varit föredragande.

GF Omprövning
Sara Ekström, 010-116 25 83

210536055426_2021-0034613422 1 (3)

Datum
2021-09-14

Personnummer
19550208-0103

Kristina Moa
Blekingegatan 12 A Lgh 1101
118 56 Stockholm

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM

INKOM: 2021-11-12
MÅLNR: 31806-21
AKTBIL: 4

Omprövning av beslut om merkostnadsersättning

Beslut

Försäkringskassan ändrar inte beslutet som fattades den 21-05-18.

Beskrivning av ärendet

Det tidigare beslutet

Försäkringskassan beslutade den 18 maj 2021 att du inte får merkostnadsersättning från och med mars 2020.

Din begäran om omprövning

Du har begärt omprövning av beslutet. I din begäran redogör du för dina synpunkter. Du yrkar på rätt till garantinivå gällande merkostnadsersättning för hörselskadade. Med anledning av din begäran har Försäkringskassan gått igenom ärendet på nytt.

Motivering till beslutet

Man kan få merkostnadsersättning på garantinivå om 40 procent av prisbasbeloppet om man bedöms vara gravt hörselskadad. En person bedöms som gravt hörselskadad om han eller hon även med hörapparat saknar möjlighet eller har stora svårigheter att uppfatta tal.

Försäkringskassans bedömning vid omprövning

I det tidigare beslutet har Försäkringskassan bedömt att du inte uppfyller kraven för att beviljas merkostnadsersättning för hörselskadade utifrån garantinivån. Vid omprövningen av beslutet finner Försäkringskassan att det saknas skäl att göra en annan bedömning än den tidigare. Utifrån de medicinska underlagen bedömer Försäkringskassan att du har en lättare nedsättning med att uppfatta tal med hjälp av Cochlearimplantat och hörapparat kombinerat. Därmed har du inte rätt till merkostnadsersättning för hörselskadade utifrån garantinivån.

Försäkringskassan har vid omprövningen av beslutet gått igenom ärendet på nytt och tagit del av de synpunkter som lämnats vid begäran om omprövning. Försäkringskassan finner vid omprövningen av beslutet inte stöd för att göra någon annan bedömning än vad som gjorts i det tidigare beslutet. Beslutet som fattades den 18 maj 2021 ändras därmed inte.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Det här beslutet är grundat på följande bestämmelser:

- 50 kap. 2, 4, 12 §§ socialförsäkringsbalken
- 113 kap. 7 § socialförsäkringsbalken

Är du inte nöjd med beslutet?

Läs på nästa sida om vad du kan göra.

Försäkringskassan

Sara Ekström

GF Omprövning
Sara Ekström, 010-116 25 83

Datum 2021-09-14
Personnummer 19550208-0103

Är du inte nöjd med beslutet?

Om du tycker att beslutet är fel kan du överklaga det. I så fall ska du skicka ett brev till den här adressen:

Försäkringskassan, OMP
Box 1015
551 11 Jönköping

Vi skickar sedan brevet tillsammans med samtliga handlingar i ditt ärende till förvaltningsrätten.

Vi måste få ditt brev inom två månader från den dag du tog del av beslutet. Brevet ska innehålla följande uppgifter:

- Vilket beslut som du vill överklaga.
- Hur och varför du vill att beslutet ska ändras.
- Ditt namn, personnummer, adress och telefonnummer.

Om du anlitar ombud behöver du ange ombudets namn, adress och telefonnummer.

Har du frågor?

Du är välkommen att ringa till mig, Sara Ekström, på 010-116 25 83 eller till vårt kundcenter om du har några frågor.

Adress
Försäkringskassan, OMP
Box 1015
551 11 Jönköping
Webbplats
forsakringskassan.se

Telefon
0771-524 524

Organisationsnummer
202100-5521

Hur man överklagar

FR-12

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 2 månader

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Oftast är sista dagen för överklagande exakt 2 månader från det datum som tiden börjar räknas.

Exempel: Du fick del av beslutet den 21 december
→ tiden går ut den 21 februari.

Om samma datum inte finns i slutmånaden går tiden i stället ut på slutmånadens sista dag.

Exempel: Du fick del av beslutet den 31 december
→ tiden går ut den 28 februari.

Är sista dagen en lördag, söndag eller helgdag, mid-sommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha

och varför du tycker att kammarrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom två månader* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter:

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.